

VAS ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára: **A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Országos Szövetségének Hivatalos Közlönye** Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59. (volt Magyar-utca) — Telefon 484.
Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei, negyedévre 15 L, egyes szám 5 L. Megjelenik minden hó 1-én

Mussolini munkatörvénye

Olaszország zsarnoka, miután a modern szakszervezeteket gyilkos bandái földúlták s a szervezett munkásság legjobbjait s az egész munkássájt külföldre kergették, Róma alapításának állítólagos évfordulóján a „Carte de Lavoro” nevezetű legújabb törvényével örvendeztette meg a világ reakcióját. „A munka alaptörvénye” csak újabb láncszem abban a jogalkotásnak csufolt munkában, amellyel Mussolini a fascista állam igájába akarja hajtani az egész munkásosztályt.

Nemcsak olasz munkástestvéreink iránti megerkönszenvünk parancsolja, hogy érdeklődéssel kísérjük a leggonoszabb renegát működését, hanem az a tény is, hogy ő most az egész világ reakciójának példaadó hőse és az ő fascista kísérletei után szeretnék a kapitalista és sovénista érdekcsoportok mindenütt az államot és társadalmat berendezni.

Az új törvény egyébként minden komolyabb rendszer nélkül összehalmozott intézkedések foglalatát, amelyek foglalkoznak a munkaszerződés jogával, a szociális biztosítással, a kollektív-szerződéssel és a szakszervezeti joggal. Jellemzőül elég annyit megemlítenünk, hogy az elvileg megadott egyesülési jogot teljesen értéktelenné teszi az a korlátozás, hogy a *fascista állam csak a fascista szervezeteket ismeri el és csak ezeknek engedi meg a munkások érdekképviseletét.*

Az egyesülés szabadsága nemcsak azt jelenti, hogy egyesek beléphetnek a szervezetbe, hanem azt is, hogy a szervezet önkormányzati joga alapján önmaga állapítja meg saját céljait és célok elérésére szükséges eszközöket és módokat. Ezzel szemben a szociálpolitikában ez idő szerint egyre erősödő reakciós irányzat azt követeli, hogy az állam szabja meg a szakszervezetek feladatait és így tulajdonképpen állami szervezetekké alakítja a munkások szabad szervezeteit. Ennek az irányzatnak hódol teljesen Mussolini, amikor a szakszervezeteket államosítja s az államot fascista szakszervezetté alakítja át. Marx szerint a szakszervezetek az osztályharc szervei, a proletárság harcospatai, Mussolini azonban ezeket a fascista nemzedék nevelőintézetéivé süllyeszti.

Hogy mit ér a Mussolini-féle szakszervezet, azt megállapíthatjuk abból, hogy a múlt évi szakszervezeti törvény a sztrájkot és minden más harci módszert büntetés terhe alatt tilt és így az olasz munkásság, amely ez idő szerint e harci eszközökkel nem élhet, semmi hasznát sem veszi annak, hogy a kollektív-szerződés megkötésének joga a szakszervezetekre van bízva, mert hiszen nyilvánvaló, hogy a sztrájkjog nélkül a munkásosztály teljesen ki van szolgáltatva a munkáltatónak s így a kollektív-szerződésben előnyöket nem vihat ki a maga számára.

Nyilvánvaló ebből, hogy a *fascista munkajogrendszer nem más, mint a tőkés osztálynak adott fegyver a proletárság harcának leverésére.* Mussolini törvényében az az új, hogy ő nem a munkáltató szövetségeknek ad kedvezményt és előjogot, hanem az állami parancsra megalakult kényszer-munkásszervezeteket játssza ki a proletárság valódi érdekei ellen. Így a legújabb törvényében a szakszervezeti rendszabályokat a nemzeti termelés legfőbb célja alá rendeli s mondanunk sem kell, hogy a nemzeti termelés nem más, mint a kapitalisták érdeke. A törvény ezt kifejezetten meg is mondja, amikor a ter-

melés érdekét nemzeti érdekek minősíti s a munkásokat és alkalmazottakat a vállalat munkatársainak tekinti.

Az ilyen szakszervezet rosszabb, mintha egyáltalán megütiltának minden szakszervezeti mozgalmat. De a nagy hangon hirdetett szociálpolitikai rendszabályok is üres és értéktelen ígéretek maradnak. Így a törvény szól a munkásnak adandó szabadságról, azt azonban el felejtí megmondani, hogy mennyi ez a szabadság. Kártérítést állapít meg az ok nélkül elbocsájtott munkás számára, de a kártérítés mértékét megállapítani szintén el felejtí.

A fascizmus a munkát militarizálja, a munkaviszonyokat kaszárnyaszellemben szabályozza.

Ugyanekkor Angliában, a liberálisizmus földjén, a szakszervezeti egyesülés jogát fenyegeti a törvényhozás merénylete s így a világ munkáságának minden oka meg van arra, hogy minden erejének összeszedésével készüljön a legelszántabb küzdelemre, eddigi vívmányainak megmentésére. A munkásmozgalom nemzetköziségeből is folyik, hogy nekünk is résen kell állanunk a fenyegető veszedelemmel szemben, különösen ebben az országban, ahol Mussolininak szobrot akarnak emelni. Szervezeteink erős várából tudjuk csak megvédeni a munkásosztály érdekeit s ha minden munkást ide toborzunk a szervezetek erős várába, akkor el fog következni a reakciós bálvány ledöntésének ideje is.

Országos pártkongresszus

Történelmi nevezetességű napjai lettek a romániai szocialista munkásmozgalomnak folyó év május 7—8—9-ik napjai, mert az ezen napokon Bucurestiben tartott országos pártkongresszuson hosszú évek kívánalmait teljesültek a tartományi szocialista pártok legteljesebb egységesítésében.

Közel tíz esztendőre volt szükség, amíg a különböző tartományok pártmozgalmait az azonos terror és azonos elnyomatás kényszerhatását érezve, a munkásosztály hathatósabb védelmére és fölszabadítására egyetlen országos szocialdemokrata pártban tömörültek, mintegy jelezni akarván a demokrata névvel, hogy itt nálunk, Romániában elsősorban is demokráciára van szükség.

Szakszervezeti szempontból is nagyon fontos esemény az Egységes Romániai Szocialdemokrata Párt megalakulása, mert az egységesen irányított politikai pártmozgalom hatalmas támasszává válik a munkásság gazdasági védelmében és a munkáskultúra fejlesztésében a szakszervezeteknek.

Nap-nap után tapasztalhatjuk a munkásság parlamenti képviseletének a hiányát, ami szintén az eddigi pártmozgalom gyöngesége és széttagoaltsága miatt állhatott elő.

Lelkesülten, új erővel indul el az országosan egyesült szocialdemokrata párt hódító útjára s a párt sikere egyszersmint a szakszervezeti eszme sikerét is jelenti, mert úgy a párt, mint a szakszervezetek a munkásság fölszabadulásáért küzdenek.

Az országos pártkongresszuson 57 küldött 90 mandátummal 40,513 szocialista szavazó képviseletében jelent meg és a hozott határozatok igazolják, hogy hosszú évek tapasztalatai érlelték meg azokat.

A federáció vezetősége jelentésében az volt a lényeg, hogy a tagok anyagi áldozatkészsége hiánya miatt és a minden fontosabb kérdésben önállóan eljáró tartományi pártok gyöngesége miatt nem lehet a jelentés teljes, de ha egyebet nem is, az ország szocialista pártjainak az egyesítését a federáció fönnállása előkészítette. Bebizonyult ugyanis az, hogy csakis központilag irányított erős és fegyelmezett szocialista párt veheti föl a küzdelmet az oligarchikus kormányzat ellen.

Ebben az ügyben a kongresszus egyhangulag a következő határozati javaslatot fogadta el:

Az a tény, hogy a politikai harc Romániában liberálisok és antiliberálisok között folyik s az utóbbiak épp oly reakciós és antidemokratikus politikát üznek, mint amazok,

hogy a látszólag polgári pártok e két csoport-

tosulás között ingadoznak és egyesülésekben s szakadásokban merülnek ki,

ez a tény mutatja, hogy csak a munkásosztály képes az országban a demokráciát kiküzdeni és biztosítani.

Mint hogy azonban a gazdasági törvényhozás, az adó-, vám- és lakáspolitikai alatt a látszólag polgári és parasztsztyályok épp úgy szenvednek, mint a munkástömegek,

minthogy a politikai nyomás, a közigazgatás anarchiája, minden önkormányzat hiánya súlyosan nehezedik mindezekre a tömegekre,

a kongresszus mindenekelőtt felhívja a munkásosztályt, hogy csatlakozzék az egyesült szocialdemokrata párthoz és toborozzon híveket e párt programjához s felhívja egyszersmind e összes dolgozókat, mindazokat, akik becsületos munkával keresik kenyerüket, mindazokat, akiknek érdekük a demokrácia és kultura fejlődése, hogy erősítsék a munkáspártot és támogassák küzdelmében.

Ezt a harcot a korrupció, az anarchia és önkény, a fascizmus és háborus veszedelem ellen, a súlyos adók és vámok, a drágaság és munkanélküliség ellen vívjuk, — vívjuk a munkásosztály életszínvonalának fölemeléséért, a demokráciáért és békéért.

Ezenkívül a politikai elítéltek összeségére kiterjedő amnesztiát követelő határozattal bélyegezte meg a kongresszus a főnálló reakciós rendszert.

A legélénkebb vitát a pártelnevezés kérdése váltotta ki. A regáti elvtársak ugyanis Moscovici elvtárral az élükön a szocialista elnevezés mellett foglaltak állást. Fölhozták érveikül, hogy a latin országokban a szocialista elnevezés van szokásban és az internacionalét sem hívják szocialdemokrata, hanem szocialista internacionalénak. Hogy a szocialdemokrata név a regáti munkásság között kompromittálva van. A regáti elvtársak érveivel szemben dr. Pistiner és Maier elvtársak sorakoztatták föl érveiket a szocialdemokrata elnevezés érdekében. Legfőbb érveik azok voltak, hogy a demokrata jelzöt azért kell a szocialista elnevezés mellé fölvenni, mert azáltal tiszta cégérhez jut a párt és már a nevében is nyíltan állást foglal a demokráciáért mindennemű diktatura ellen.

Éppen a valódi demokrácia hiányzik Románia kormányzatából. Demokrácia nélkül nincs haladás és a szocialista társadalmat is csak a demokrácia útján lehet megvalósítani. A hagyományos szocialdemokrata elnevezésre éppen a regáti elvtársaknak van legnagyobb szükségük, mert ezáltal megakadályoztatik a kétes elemeknek a pártba való bejutása.

Szocialdemokratáknak neveztük mi magunkat

mindenütt a bolsevikiekkel szemben és ők is annak neveztek bennünket. Legyünk tehát nyíltan szocialdemokraták, úgy, mint az ausztriai és a németországi munkások is.

A vitában minden fölszóaló elismerte azt, hogy a szocialista és szocialdemokrata elnevezés között lényegbeli eltérés nincsen, mert a jelző egyáltalán nem lehet kifejezője a párt teljes programjának. Az ausztriai és svájci szocialdemokrata pártok sokkal radikálisabbak és programjuk sokkal messzebbmenő, mint a magukat csak szocialistának nevező más országbeli pártoké. Viseljük tehát nyíltan a szocialdemokrata nevet, mert csak a demokrácia útján érhetjük el kitűzött ideálunkat, a szocialista társadalmat.

Az elnöklő Dán Romulusz által szavazásra föltett kérdésben 37 küldött 33.506 szavazattal a szocialdemokrata elnevezés mellett döntött.

A szocialista elnevezésre 20 küldöttnek 7007 szavazata esett.

A párt szervezeti szabályzat pontonkénti tárgyalásánál a legnagyobb vitát az a javaslat keltette, mely szerint a párt tagjai nemzetiség szerint országos kultur- és propagandaszervezeteket alakíthatnak.

Több elvtárs kifogásolta a pártnak nemzetiségekre való tagozását, mert ebben gyöngítését látták az egységes mozgalomnak.

A kongresszus azonban — 46 mandátummal 23500 szavazattal, 40 mandátummal 17014 szavazattal szemben — kimondta, hogy a propaganda és nevelés megkönnyítése érdekében a nemzetiségenkénti országos szervezetek megalakulását is megengedi.

A pártprogramtervezet előadása után több elvtárs kifogásolta, hogy az különösen a mezőgazdasági munkások, a kisebbségi kérdés és a kapitalizmus tárgyaló részeiben nagyon hiányos és azért a program kiegészítésére utasította a kongresszus a párt új vezetőségét.

A heti pártüléseket 2 lejben, a beiratási díjat 10 lejben és a két évre szóló párttagkönyvecske árát 10 lejben állapította meg a kongresszus.

A beiratási és tagkönyvdíjat teljes egészében a központ kapja.

A pártjárulék 50 százaléka a központé, 25 százaléka a tartományi és 25 százaléka a helyi párt szervezeté a kongresszus határozata alapján.

A pártajtó érdekében utasította a kongresszus az új országos központi vezetőséget, hogy intézkedjen egy pártközponti napilap megteremtése érdekében.

A szakszervezeti szabadság érdekében egyhangulag tiltakozott a kongresszus a kormányinak az egységes szakszervezeteket feloszlató intézkedése ellen.

Egyhangulag tiltakozott a kongresszus az oroszországi terror ellen is, amit ott szocialista elvtársaink ellen a kormányzat kifejt és üdvözlét küldött az orosz börtönökben szenvedő elvtársak részére.

Minden vita nélkül egyhangulag lett megválasztva az új központi pártvezetőség, melynek tagjai lettek:

Bernau Péter (Resica), Bartalis Sándor (Cluj), dr. Böszörményi Emil Oradea), Dán Romulusz (Csernovicz), Flueraş János (Cluj), Geler Leon (Iasi), dr. Geler L. (Bucureşti), Eftime Germán (Petroseni), Jordáky Lajos (Cluj), Jumanca József (Bucureşti), Maier József (Temesvár), Moşcovici Ilie (Bucureşti), Petrescu C. (Bucureşti), dr. Pistiner J. (Csernovicz), Lotar Rădăceanu (Bucureşti). Póttagok: Anagnoste Vasile (Bucureşti), Lapuleak I. (Stojinet), Marc Pavel (Cluj), Raffai István (Cluj), Spirescu B. (Bucureşti). Ellenőrző-bizottság: Bucuman Pavel (Cluj), Galdosch Rudolf (Csernovicz), Mark Paul (Bucureşti), Mirescu János (Bucureşti), Stroiescu Miklós (Ploieşti). Póttagok: Marinescu János (Ploieşti), Teodorescu V. (Timişoara).

A külföld is képviselve volt a nivós pártkongresszuson Farkas István országgyűlési képviselő és országos párttitkár személyében, aki a magyarországi szocialdemokrata párt nevében meleg szavakkal üdvözölte a romániai proletáriátust. Bucsuzóul pedig értékes utmutatásokkal szolgált a proletáriátus ügyének.

Megalakult tehát az országos szocialdemokrata párt. Egészséges határozatok hoztak a jövőt illetően. Most már a munkásságon mulik, hogy minél nagyobb tömegekben való belépésekkel erőssé, hatalmassá tegye a munkásság érdekeiért küzdő szocialdemokrata pártot.

A tanoncvédelem és nevelés jövő feladatai

A jövő generáció munkásmozgalma szempontjából nagyon fontos a tanoncok nevelése és védelme, mert a jövő nehéz problémáinak a megvalósítása az ő vállaira fog nehezedni. Elő kell tehát készítsük a tanoncot a jövő nagy feladataira már tanoncévekben, mivel a fiatal erők oktatása és szocialista öntudatra ébresztése sokkal kevesebb fáradsággal eredményesebb lehet, mint a polgári ideológiával telített felnőtt munkásoké. A burzsoázia tudatában van a tanonckérdés fontosságának és olyan nevelésben igyekszik őket részesíteni, ami által évekig a tévtanok hatása alatt tévelyeghetnek, ha csak mi magunk nem igyekszünk megfelelő oktatással ellensúlyozni a zsenge ifjak ferde nevelését. Az állami tanoncotthonok és tanoncskolák tantervei teljesen nélkülözik a legcsekélyebb szociális követelményeket és azokban a tanoncok mindent tanulnak, csak éppen azt nem, amire az életben feltétlenül szükségük volna. Így például a petroseni szénbányatársulat iskolájában a fascizmus üdvös voltáról tartottak sorozatos előadásokat. Így méltatlanság meg már jó eleve az ifjúságot a burzsoázia, hogy továbbra is engedelmes rabszolgái legyenek. Csak szét kell néznünk minden helységben s meg lehetne fogjuk tapasztalni, hogy milyen káros munkát végez a burzsoázia a mai tanoncnevelés terén. Törvényt is hoztak arról, hogy 18 évesnél fiatalabb tagjai a szakszervezeteknek nem lehetnek s ezáltal gondolták elzárni a tanoncot a szakszervezeti oktatás elől. A szakszervezetek már a múltban is nagy súlyt fektettek a fiatal munkásgeneráció nevelésére és gazdasági védelmére, ami már akkor sem tetszett s ma még kevésbé tetszik a kizsákmányolók sáskahadának. Bizonyíték erre az Ugir (munkaadó szövetség) legújabb állásfoglalása, amit a tavaszi kollektív szerződés kötések alkalmával volt alkalmunk tapasztalni.

Szövetségünk intenciójára ugyanis egy pár kollektív szerződésbe sikerült a tanoncokra vonatkozó pontokat is bevinni, mint például: a fizetési szabadságot, a 8 órás napi munkaidő biztosítása és a munkabéremelés megadása a tanoncok részére is. A munkaadó szövetségnek természetesen, ahogy sem tetszett a szakszervezetek térhódítása a tanoncok gazdasági védelme terén, mert ezt a terepet addig teljesen kényükre kedvükre zsákmányolták ki s a szakszervezetek ez irányú tevékenysége további önkényeskedésük gátló akadályul szolgál. Amiatt is aggódtak, hogyha a tanoncok már kora ifjúságukban érezni fogják a szakszervezeti védelem eredményét, ez nagyban befolyásolni fogja azok öntudatra ébredését. Éppen ezért arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a tanoncot ki kell vonni a kollektív szerződések hatásköre alól. Álláspontjuk indokál azt hozták föl, hogy a tanoncoknak egyéni szerződésük van a munkaadóval, amit a szülő kötött és ez kizárja, hogy a kollektív szerződés rájuk is vonatkozzon. A munkaadók kiadták tehát mindenféle a jelszót, hogy mindenáron meg kell akadályozni, hogy valamilyen pont a tanoncokra vonatkozólag a kollektív szerződésekbe belekerüljön. Minden bértárgyaláson azonos álláspontot tanusítottak a kérdésben a munkaadóink s ezáltal nyilvánvalóvá vált, hogy itt egy központi irányított egységes támadásról van szó. Mindenütt azzal érveltek a munkaadók, hogy ők jóakarattal még több fizetési szabadságot is adnak tanoncaik részére, mint amennyit mi kérünk, de ezt nem kell belevenni a kollektív szerződésbe. Ők nem bocsátják el egy évig a felszabadult tanoncot, de ezt sem kell belevenni a kollektív szerződésbe. A nyolc órás napi munkaidőt és a fizetés fokozatos emelését is biztosítják részükre, de ezeket sem lehet a kollektív szerződésbe venni és így tovább a végtelenségig. Ha valaki végighallgatta valamelyik munkaadónak a tanoncokra vonatkozó érvelését, annak igazán megfoghatóan kell legyen, hogy a fenti humanitástól csöppögő kijelentések dacára, ma is vannak helyek, ahol 10—12 órát dolgoznak a tanoncok. Ha pedig felszabadulnak, éppen a munkaadói profitéhség miatt ki nem tanult páriák — akiket tanonc idejük alatt olcsóbbságuk miatt egyéb munkára használtak föl — akkor egyszerűen az utcára dobják, mert nagyobb munkabért kellene adni nekik. Éppen ezeknek a lehetetlen állapotoknak

a kiküszöbölésére kell belevegyük a kollektív szerződésekbe mindenütt a tanonckérdés szabályozását is, mert csakis ezáltal — és nem a munkaadók álhumanitása révén — remélhetjük végre rendet teremteni a tanonckérdésben is.

Ami pedig a munkaadók alaptalan érvelését illeti, arra válaszul szolgáljon az a tény, hogy Marzescu volt munkaügyi miniszter, mint döntő bírósági elnök, maga is döntött a tanoncok munkabérének emelésére vonatkozólag.

A dévai törvényszéki elnök, mint döntőbíró szintén döntött a tanonckérdésére vonatkozólag, a Curtea de Casaţie (kuria) is döntött az állami bányák és vasgyárak tanoncai bérére illetően, sőt a nyomdaipari munkások kollektív szerződésében is a tanoncok száma szabályozva van. Mindezen szerződésekben a tanoncok részére egy külön fejezet van, ami eléggé bizonyítja, hogy a tanoncok bérei, munkaideje, oktatása és szabadságidejük szabályozása a kollektív szerződés hatáskörébe tartozik, bármennyire is féljenek ettől a mi reakciós munkaadóink.

Utóvégre mégsem bocsáthatjuk a fiatal generáció munkaerőjét a profitéhs munkaadók szabad prédájára ott, ahol öntudatos szakszervezetek vannak.

Ezt még a legsötétebb afrikai négek is megérthetik, csak éppen a mi „modern” munkaadóink nem akarják sehogyse megérteni.

Ők nagyon jól tudják, hogy miért.

A nagyfokú ellenszenv, ami a szakszervezetek tanoncnevelő- és védelmi akcióival szemben a munkaadók részéről megnyilvánul, eléggé bizonyítja, hogy jó uton haladunk s a mi felvilágosító és védelmi munkánk nekik eleven husukba vágó kérdés, azért kell még inkább napirenden tartani a jövő munkásgeneráció védelmét és nevelését.

Ha minden szaktárs megteszi ez irányú kötelességét és szakszervezeteinkben külön nevelő előadásokat tartunk, úgy rövidesen ellensúlyozni fogjuk azt a sok maszlagot, amivel az ifjúságunk generáció fejét osztályellenségeink teletöltték.

Ezt kívánja a mi osztályöntudatunk és jól felfogott gazdasági érdekünk, hogy a tanoncot mindenütt védjük, oktassuk, a szocialista eszmékhez és a szakszervezeti élethez szoktassuk.

Kimutatás

a Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége 1926. évi tagforgalmáról

Sorszám	CSOPORT	I. II. III. IV. negyedévben				Ez évben beiratkozott új tagok száma
		Taglétszám III. hó 31-én	Taglétszám VI. hó 30-án	Taglétszám IX. hó 30-án	Taglétszám XII. hó 31-én	
1	Anina	450	454	427	400	49
2	Aninoasa	40	102	140	146	133
3	Arad	44	37	39	52	5
4	Avrig sticlari	40	42	38	39	7
5	Bocşa-Montană	100	95	80	65	31
6	Bocşa-Română	61	55	51	57	8
7	Braşov	72	90	110	121	63
8	Bucureşti Gen. Met.	107	110	130	125	64
9	Bucureşti Titan stic	24	23	25	28	8
10	Cernăuţi	148	220	240	222	146
11	Cluj	635	588	640	604	418
12	Crişeni	125	156	210	208	102
13	Cugir	65	40	—	—	2
14	Diciosânmartin	140	150	165	142	75
15	Ferdinand	120	100	108	100	53
16	Ghires	80	70	80	95	6
17	Ghires cărămide	60	53	42	45	27
18	Iteci Lespezi	25	—	—	—	2
19	Lonea	35	90	213	232	205
20	Lupeni	302	445	540	530	333
21	Nadrag	400	418	340	290	90
22	Pădurea-Neagră st.	35	35	22	—	15
23	Petroseni	42	105	284	307	261
24	Reşiţa	2825	2982	3151	3445	1021
25	Sătmăr	109	135	172	185	176
26	Timişoara	30	22	—	—	24
27	Tomeşti sticlari	43	—	—	—	—
28	Topleţi	25	20	30	32	28
29	Turda	410	480	515	552	228
30	Turda Piatră	85	90	96	107	51
31	Turda Sticlari	107	117	125	147	36
32	Uioara	224	286	300	200	37
33	Vulcan	162	236	240	252	207
34	Zerneşti	180	224	445	456	775
35	Oradea	46	53	58	68	26
36	Câmpulung	—	136	142	165	210
37	Dârste	—	21	31	40	17
38	Târgul-Mureş	—	25	32	30	31
39	Câmpina	20	22	25	28	9
	Összesen:	7416	8317	9286	9515	4979

BÉRMOZGALOM

Sztrájk a nagyváradai vasöntöde és gépgyárban

A kollektív szerződésért és a gyári munkarend ellen folyik a küzdelem

A nagyváradai vasöntöde és gépgyárnak, mintegy 350 munkása május hó 28-án beszüntette a munkát, mert a gyár igazgatósága az eddigi kollektív szerződés helyett „munkarend”-et akart mindenféle furfanggal és erőszakossággal a munkásságra kényszeríteni. Természetesen a váradi vasasok tudatában vannak a forradalom óta szokásos kollektív szerződéses viszony előnyeinek s így hajótörést szenvedett minden munkaadó ravaszkodás. Május hó végén járt le a váradi vasöntöde kollektív szerződése, de már a lejáratot megelőzőleg hónapok óta naponként szerződésértéssel és elbocsátásokkal provokálta a munkásságot a gyárnak egy újonstól, Rosenthaler névre hallgató igazgatója. Ez az úr Szebenből hozta az ő világraszóló szaktudását, amit ott a vezetése alatt állott és szervezetlen kulikat foglalkoztatott gépgyár megbuktatásával bizonyított be.

A múlt év november havában jött át ez az inkább szinpadí generálisnak, mint gépgyári igazgatónak alkalmas ur a váradi gépgyárba s ott egy magához hasonló szaktudású Bartha nevű gépészmérnököt alkalmazott, aki előbb Aradon próbálkozott a mérnökséggel, később pedig olajgyűnyökként róttá lyukas cipőkben a városok poros utcáit. Ugy látszik, jövendőmezőbbnek kínálkozott a gépgyári hajcsárkodás s a levitézlett olajgyűnyök főmérnöke lett a nálánál nagyobb szaktudású szaktársának. Rosenthaler urnak fogalma sincs a modern üzem vezetéséhez, ezt számtalanszor bebizonyította az alig néhány hónapos szereplésével az utasítása miatt elrontott munkák hazamával és a bértárgyalásokon tanúsított 15 éves gyereket is megsejyénítő tudatlanságával.

Az örüllettel határos tudatlanságát bizonyítja, hogy a hivatalos békéltető tárgyalásokon munkarendet, bérredukciót, fizetési szabadságcsökkentést és „Tailor”-rendszert akart egy csapásra keresztülvinni a jogtalan elbocsátások miatt elkeseredett munkásokkal szemben és ezáltal sztrájkba kergette egy olyan üzem munkásságát, amely néhány év alatt éppen a munkásság bőrien szerzett haszonból, ekéket gyártó kis putikból — a nagyművű beruházásokon kívül — 3,404,506 lei évi tiszta hasznót kimutató vasuti mozdonyokat és motorokat gyártó gépgyárra fejlődött. (Persze, nem a Rosenthaler-szisztéma alapján.)

Ennek az urnak sehoggy sem tetszettek a kollektív szerződés egyes pontjai, mert ő

korlátlan kizsákmányolást akart, gyári munkarend formájában, mint ahogy az Szebenben is van.

Minden ténykedése arra irányult, hogy ezen óhaját megvalósítsa s azért provokálta sorozatosan a munkásságot hosszú hónapok alatt. Egyszer az akkordberek nagyművű levonásával, máskor pedig az állandó és tömeges túlóráztatással és a munkásvezetők elbocsátásával akarta kirobantani a munkásság ellentétét.

A fegyelmezett munkásság nem ült fel a Rosenthaler-féle provokációknak, még a legutóbbi hetek folyamán elbocsátott munkásvezetők miatt sem. Pedig Rosenthaler ur szépen kicirkalmazta magának, hogy az évtizedes vezető szaktársakért biztosan abbahagyják a munkát s akkor jöhet majd ő a hatalmi sztrájk s a szakszervezeti terror vádjával a szolidáris munkásság ellen.

A főlháborodott munkásság azonban fölmondásokkal tiltakozott a jogtalan és provokatív jellegű elbocsátások ellen, mire a válasz az igazgatóság részéről tömeges fölmondás volt.

Tömeges fölmondás miatt 104 szaktársunk hagyta ott a gyárat május 26-án. A többi munkások a 28-án lefolytatott kollektív szerződés megújító tárgyalások megindulásáról szóló hivatalos békéltetési jegyzőkönyv felvétele után tették le a szerszámot, mert nem voltak hajlandók a Rosenthaler ur által agyoncsúszott munkarend alapján egy kalapácsütést sem tenni.

A kollektív szerződésért, a gyári munkarend ellen és a jogtalanul elbocsátott munkások visszavételéért foly tehát a 350 szaktárs elkeseredett küzdelme, ami az egész ország munkásságát a hátuk mögé kell, hogy állítsa. Meg kell mutatassuk, hogy tudatában vagyunk a küzdelem fontosságának.

Tudjuk, hogy mit jelent a kollektív szerződés! Tudjuk, hogy mi a gyári munkarend célja! Ismerjük a provokatív elbocsátások célját!

Éppen ezen ismeretek tudatában anyagi segítségünkkel is támogatni tartozunk váradi szaktársainknak érettnünk is folyó nehéz küzdelmének.

Négyszáz munkás elbocsátása a zernesti celuloze-gyárból

A zernesti celuloze-gyár igazgatósága f. hó 22-én 400 munkást dobott ki az utcára munkahiány címen. A celuloze-gyár és munkásai között érvényben levő kollektív szerződés áll fenn, hogy munkahiány esetén a munkások elbocsátása helyett a munkaidő rövidítendő meg. Dacára az érvényben levő kollektív szerződésnek, az igazgatóság minden nehézség nélkül keresztülvitte gonosz akaratát, mert a brassói munkügyi inspektor, dr. Popea mindenben segédkezet nyújtott.

Ott, ahol a munkásság nagy tömege öntudatlan, azt hiszi, hogy a munkügyi inspektorok, mivel az államhatalmat képviselik, belegázolhatnak a munkásságnak a kollektív szerződésben biztosított jogaiba. Ez az eset áll fenn a zernesti munkásoknál is. Az inspektor saját maga jegyezte ki az elbocsátandó 400 munkást, megelégedkezve arról, hogy az ő jelenlétében

megkötött kollektív szerződés ilyen esetekben másképp rendelkezik. Van a dolognak egy másik érdekes oldala is. Az elbocsátások előtt egyházi képviselői választás volt Zernestben. Az igazgatóság agentprovokátorjai a választások alkalmával megrohanták a szavazó munkásokat, kiktől erőszakkal vették ki zsebeikből a szavazólapjaikat, hogy megnézzék, kire szavaztak. Ilyenformán mindazok, kik nem Jonicára, a gyár egyik igazgatójára szavaztak, az elbocsátási listára kerültek.

Dr. Popea munkügyi inspektor ur egy csapásra két legyet ütött. Először: jogtalanul segédkezet nyújtott 400 munkásnak az utcára való kibocsátásra; másodsor: az inspektor ur és az igazgatóság azokat a munkásokat dobta ki, akik nem adták el Jonica urnak a lelkiismeretüket.

A folyó hó 22-én megtartott gyűlés a legmesszebbmenőleg elítéli dr. Popea inspektor ezen ügyben tanúsított csunya magatartását és egy 2 tagu küldöttséget választ Rusu Simion és Cătanu Teodor szaktársak személyében, akik a munkügyi minisztériumnál jogorvoslást kérnek.

Az elbocsátásokkal kapcsolatban az igazgatóság és az államhatalom munkügyi képviselője egy csapatát állított fel a munkásság részére, ami szerencsére nem sikerült. Ugyanis az volt a tulajdonképpeni tervük, hogy a munkásságot sztrájkba kergessék és azután nyugodtan bezárhassák a gyár kapuit egy pár hónapra.

A munkásság a gyűlésen elhatározta még, hogy akik dolgoznak, minden két heti fizetésnél 100 leit adnak le a munkanélküliek támogatására. A zernesti munkásságnak le kell vonni ebből az eseményből azt a szomorú tanulságot: Szervezkedni a reakció ellen!

A kolozsvári víz- és villanszerelő munkások bérmozgalma

A kolozsvári víz- és villanszerelő munkások még március hóban mozgalmat indítottak bérük megjavításáért és az egyöntetű kollektív szerződés megkötéséért. Clujon eddig mindössze három szerelő-vállalattal volt kollektív szerződéses viszony. Ez alkalommal azonban szaktársaink az összes vállalatokkal rendezni akarták a bér- és munkaviszonyokat. Eleinte a mintegy 14 üzemmel közvetlen megindult tárgyalások semmi eredményre nem vezettek. Ezután a Munkügyi Felügyelőség bevonásával folytatódott a tárgyalások, de a munkáltatók ekkor is ridegen elzárkóztak minden javítás elől. Azon munkaadók, ahol kollektív szerződés előzőleg sem volt, egyenesen tiltakoztak az ellen, hogy kollektív szerződést kössenek. Természetesen, a munkáltató uraknak jobban konvenálnak a rendezetlen munkaviszonyok, így jobban tudnak halászni a zavarosban. A tárgyalások április 4-én végleg megszakadtak, miután a szerelő szaktársaink április 7-én egyöntetű elhatározással letették a szerszámot. 22 napi önfeláldozó sztrájk aztán azt eredményezte, hogy a munkáltatók frontja megtört és egyenként kezdtek jelentkezni a szerződést aláírni. A munkáltatók szervezete ezt látva, jobbnak gondolta a hivatalos tárgyalásokat ismét megkezdni. Május 5-én tehát ismét a Munkügyi Inspektorátus vezetésével folyt tovább a tárgyalások.

A mozgalom megindulása napján csak 14 munkáltató került a konfliktusba, azonban a kollektív szerződés megkötésekor már 19 munkáltató irta azt alá. Az új kollektív szerződés egy évre kötötték meg, mely 27 százalékos béremelést biztosít. A bérek revíziója kéthavonkénti ármegállapítással történik. — A kollektív szerződés még biztosít egy év utáni alkalmaztatás esetén hét napi fizetési szabadságot, de amely szabadságot elbocsátás esetén fél év után is meg kell fizetni. Május elseje fizetett ünnepnap és a munkásszervezeti közvetítés a munkáltatók kötelezőnek ismerték el. A kolozsvári víz- és villanszerelők példás, öntudatos szolidaritással tartották ki követeléseiket mellett. **Egyetlen sztrájkőrő sem akadt s a kolozsvári vasmunkás helyicsoport, valamint a többi helyicsoportok is ugy erkölcsi támogatással, mint anyagi áldozatkészséggel hozzájárultak a sztrájk győzelmes befejezéséhez. A proletárszolidaritás hatalmas fegyvere előtt meg kell hátrálni minden munkaadói önkénynek.**

A mozgalommal kapcsolatosan érdekes megjegyezni valónk van. Az utóbb folytatott tárgyaláson a Munkaadók Országos Szövetsége is képviseltette magát dr. Böszörményi személyében, akinek minden intenciója odairányult, hogy a szerelő munkáltatókat minden engedékenységűl visszatartsa. Amikor azonban látta, hogy a hívei nem hagyják magukat tovább is ugratni — tüntetőleg kivonult a tárgyalásról. Igen, mert az Országos Munkaadó Szövetségnek határozata van, hogy minden béremelést meg kell akadályozni, vagyis **mindent a munkásság bőrien kell behozni.**

Szakszervezeti egység felé

Mult számunkban adtunk hírt arról, hogy két új szakmai szövetség alakult: az Élelmezési és Famunkások szövetségei. — Most ujabban május hó 8-án Bucurestiben a „Romániai Ruházati, Textil- és Bőripari Munkások Szövetsége” alakult meg.

A magunk részéről örömmel állapítjuk meg, hogy végre a tisztulási folyamat oly erővel indult meg, hogy lehetővé teszi rövid időn belül a romániai munkásság egységét. Hiába nem akartak a bolsevik befolyás alatt levő „egységesekek” egységet, mert mint a jelekből látható, a munkásság otthagya őket a kalózhajón és megalakítja az amszterdami irányzatú igazi munkásszervezeteket, hogy védvára legyen a munkáltatók támadásaival szemben.

Az új szakmai szövetségek szükségszerűsége és életképessége csak most mutatkozik teljes egészében. A végegyengülésben levő élettelen „egységesekek” szövetségekből egymás után válnak ki a helyicsoportok. Kolozsváron a bőripari munkások szervezetéből vált ki a tagoknak egyrésze Stroia központi titkárral az élen és csatlakozott az ujonnan alakult bőrmunkás-

szövetséghez. És Tordán a famunkáscsoport teljes egészében csatlakozott a mi szaktanácsunkhoz tartozó Famunkásszövetséghez. A munkásság hasonló megmozdulásának jelei még több helyen mutatkoznak. Ez a folyamat fogja meghozni a romániai munkásság egységét.

* * *

Câmpina. Ugyancsak e helyen kívánunk beszámolni, hogy a câmpinai „egységes” vasascsoport ki lépett az egységes vasmunkásszövetségből és határozatilag kimondotta belépését szövetségünkbe.

A câmpinai egységes vasascsoport a csatlakozás kérdése céljából május 4-re közgyűlést hívott össze. Természetes, Gempet, az egységes szövetség részéről, szintén jelen volt és ingujra vetkőzve védte, illetve akarta megakadályozni a csatlakozás kimondását, ami azonban nem sikerült. Mirescu szaktanácsi titkár szaktársunk felszólalása után a közgyűlés egyhangulag a csatlakozást mondotta ki.

A közgyűlés határozata folytán a csoport vezetősége a következő levelet küldte szövetségünk központi vezetőségéhez:

„T. Szaktársak!

Értesítjük, hogy csoportunk tagjainak f. évi május 4-én tartott közgyűlése foglalkozott az egység ügyével és miután úgy látja, hogy annak megteremtése jelenleg lehetetlen, továbbá, miután a câmpinai vasmunkások a világ vasmunkásságával együtt akarnak haladni és akciókat folytatni, lévén ez nemzetközi egymáshoz való tartozandóság egyetlen garanciája akciónk eredményességének, a közgyűlés elhatározta, hogy lecsatlakozik a Kolozsváron székelő Vas- és Fémmunkás Szövetséghez, amely kölcsönösségi viszonyban áll az összes külföldi testvérszövetségekkel.

Mikor ezt tudomásukra hoztuk, kérjük benünket mátlól fogva lecsatlakozottaknak tekinteni. Kijelentjük, hogy a szövetség alapszabályai és a központi vezetőség határozatai alapján kívánunk tovább működni.

Fogadják proletárüdvözlötünket:

A. Hefner, Nea Târboască, Costică Oancea, N. Moraru, Gh. Rădulescu, Gh. Ionescu.”

Örömmel üdvözljük câmpinai szaktársainkat bátor elhatározásukban s ha hűségesen kitartanak, igérjük, hogy szövetségünknek és tagjainak szolidaritásában nem fognak csatlakozni.

Taggyűlés Clujon. Május hó 25-én tartották kolozsvári szaktársaink rendes havi taggyűlésüket, amelyen Schneg Ferec szaktárs elnököt. A titkári jelentést Bruder szaktárs terjesztette elő; első ízben a győzelemmel véget ért szerelő-sztrájkmozgalomról tesz jelentést. (Erről lapunk más helyén emlékezünk meg.) A városi vízművek bérmozgalmát ismerteti. Majd kitér a szakszervezeti közvetítés országos kiépítésének szükségességére, ez minden időben nagyon fontos szery a munkásság kezében. Adatokat sorol fel a szervezeti közvetítésről. Ezen a téren már a legtöbb várossal megvan a legfontosabb összeköttetésünk. A közvetítés intenzívebben való működéséről központi titkárságunk is gondoskodik. A titkári jelentést a taggyűlés hosszabb vita után tudomásul vette.

Bruder szaktárs a helyicsoport vezetősége által jóváhagyott temetkezési-alap létesítésére indítványt terjeszt elő, mely célra a csoport kebelében egy külön alap létesíttessék. Az indítványt részleteiben ismerteti és indokolja meg. Az előterjesztést hosszabb vita követte. A vitában résztvettek: Zakar, Beck, Temesi, Pálfi, Beller szaktársak. A taggyűlés az indítvány fölött úgy határozott, hogy bár a temetkezési-alap létesítését üdvösnök tartja, de csak országosan kiépítve. A taggyűlés utasította a vezetőséget, hogy irásban keresse meg a központi vezetőséget, hogy ezen alapot országosan szervezze meg.

Máthé, Zsidó és Bucorian szaktársak interpellációja után Schneg elnök szaktárs buzdító szavai után a szép számban látogatott taggyűlést este 10 órakor bezárta.

Értesítés csoportvezetőségeknek! Az I. osztályú bélyegekre vonatkozólag felvilágosításképen közölni kívánjuk, tekintettel arra, hogy az eddig érvényben volt piros színű bélyegek teljesen kifogytak, zöld színű bélyegek fogják azt helyettesíteni. Azonban a még tartalékban levő piros színűeket kell előbb felhasználni és csak azután lehet új, illetve zöld színűeket ragasztani.

Központi titkárság.

Felhívás! Felhívjuk a szövetség tagjainak figyelmét, hogy munkahelyükről való elutazásuk alkalmával tagsági könyveiket jelentsék ki és kérjenek utasigazolványt. Azon tag részére, aki ezt elmulasztja, a csoportvezetőségek a szabályok értelmében segílyt nem fizethetnek ki.

Központi titkárság.

Zárolás. Dicsőszentmárton és Oradea-Mare (Nagyvárad) bérmozgalom és munkahiány miatt vasmunkások részéről szigoruan kerülendő.

Törlés. A cluji szervezőbizottság Mihályik József bádogost az értekezlet kerüléséért és járulékaiknak nem rendezéséért a tagok sorából törölte.

Nyilatkozat. Alólirott bocsánatot kérek az összes szervezett munkásságtól, hogy az 1925 július 3-iki sztrájk alkalmával sztrájkőrő voltam. Igérem, hogy a jövőben szervezett munkához illően fogom viselni magamat. — Dicsőszentmárton, 1927 május 20-án. — Czinczely József s. k. — Előttünk: Szaday János s. k., Solymossy György s. k.

Felölös szerkesztő: Bartalls Sándor.

Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége

Gutenberg-könyvnyomda Cluj